

tekijä: Marko Malvela
aika: 18.11.2007
paikka: Cambridge, Englanti

VALMENTAJAN KASVATUKSELLISESTA ROOLISTA

Valmennuksessa itse urheilun voidaan sanoa olevan pelkkä kasvatuksen väline ja apukeino. Näin tilanne on ainakin silloin, kun valmentaja on omaksunut roolinsa tuoman vastuun ja odotukset sellaisinaan.

Valmentajalla voidaan katsoa olevan sekä nuoren kasvun vaiheeseen liittyviä erityistehtäviä, mutta myöskin yleinen kasvatuksellinen asenne toimintaan. Puhun tässä nimenomaan tuosta kasvatuksellisesta asenteesta.

Ensinnäkin valmentajan tulee olla roolimalli normaalista nuoresta aikuisesta tai aikuisesta. Hänen ei tule olla kuitenkaan mitään sen kummempaa kuin oma itsensä. Tämän lisäksi esikuvana oleminen tarkoittaa positiivista, elämänmyönteistä elämänasennetta joka välittyy nimenomaan toiminnassa. Valmentaja ajattelee ihmisistä tasa-arvoisesti. Lisäksi hän suhtautuu rooliinsa ja seuran (urheilutoiminnan) sääntöihin vakavasti.

Valmentaja on ratkaisukeskeinen. Tämä tarkoittaa sitä, että ei ole ongelmaa jota hän ei pyrkisi poistamaan tai helpottamaan.

Tällaisia yleisiä kasvatukselliseen puoleen liittyviä erityistehtäviä voisi luetella romaanin verran.

On kuitenkin eräs rooli, joka mielestäni unohtuu valmennuksessa hyvin usein. Tuo rooli on eräänlaisena peilinä toimiminen. Tarkoitan tällä sitä, että joskus valmentaja joutuu ottamaan roolin, jossa urheilijan täytyy tarkastella omaa toimintaansa ikään kuin peilistä. Tällöin kyseessä voi olla esimerkiksi häiriökäyttäytyminen harjoituksissa jonka taustalta välittyy joitakin muita asioita kuten motivaatio-ongelmia. Ottamatta kantaa taustasyihin, joutuu valmentaja siis nostamaan ongelman esille urheilijan kanssa. Nämä rehelliset kohtaamiset eivät ole kaikkein helpoimpia, mutta kasvatuksellisesti ja toiminnan kannalta tärkeitä.

Tietenkin suorassa asian esille nostamisessa piilee vaaransa: jos valmentaja ei ole tehtäviensä tasalla voi hän käyttää asemaansa näin väärin hyväksi. Kokemuksen myötä valmentaja oppii kuitenkin myös rajat tämänkaltaiselle toiminnalle.

Joskus vanhemmat ovat eri mieltä siitä, saisiko lapsille sanoa suoraan: Saisiko lapselle sanoa esimerkiksi että hän on laiska harjoittelija ja tuloksia on turha odottaa mikäli työskentelyn taso ei nouse.

Mielestäni lapsen, vanhemman, ryhmän toiminnan ja valmentajan etu on jos asioista puhutaan rehellisesti. Tietenkin esimerkiksi yllä mainitussa tapauksessa syynä voisi olla vaikka piilevä astma tms. syy, joka estää kunnollisen harjoittelun.

Kun asia kuitenkin nostetaan reilusti ja syyttelemättä esille, on keskusteluyhteys kuitenkin luotu. Urheilija herää mahdollisesti tilanteeseen, ja alkaa parantaa toimintaansa.

Summa Summarum

Valmentajan yksi keskeinen kasvatuksellinen rooli on vaatia uimareilta. Joskus tämä tarkoittaa peilinä toimimista, jolloin valmentaja nostaa esille arkojakin toiminnallisia asioita. Tällaisia asioita

ovat esimerkiksi harjoitusmotivaation puute (joka ilmenee esimerkiksi häiriökäyttäytymisenä, harjoitusten keskeyttämisenä tai suurena poissaoloprosenttina). Rehellinen kommunikaatio ja vaatimustason esittely myös uimareille (vanhemmille) vähentää näiden kohtaamisien aiheuttamaa hankaamista.